

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі члени по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми ви́веш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламні неопечатані візні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки.

Польско-руська квестия.

В минулу суботу відбуло ся перше засіданє тимчасового комітету задля устроєня «вшепольського вєцу народового». З того приводу всі польські днєвники єще раз заміщують відзиви і опінії про потреби, цілі і способи сеї всенародної польської маніфєстаций сил польского народа. Що тут не бесіда про культурну і духову злуку та єдність, як се стоїть квестия у нас, Українців, яких мова і література засуджені під російською кормичю на гробову мовчанку, се ясно, бож Поляки під зглядом літературного, артистичного і промислового розвою під російським забором стоять висще, як в Галичині, а і в Познаньщині під охороною німецької конституції можуть розвивати ся успішно на національнім та економічнім полі, мимо «німецької самооборони». Не хочемо запускати ся в комбінації і аргументи, які тенденції мали ініціатори сего вєцу, як уформують їх єго організатори та який вислід буде мати ся перша вшепольська маніфєстация, але зрєвструємо найхарактеристичніші голоси польської праси, в яких, як в зеркалі відбиває ся будуче уложєнє польско-руських відносин в Галичині.

Передовсім треба замітити, що тільки краківський Czas і львівський Przegląd i Gazeta narodowa заняли опорне становище против запроєктованого віча, добачуючи в нїм іредентистичні тенденції, які Польщі воскресити не зможуть, а Поляків можуть наразити на переслідування правительств, особливо німецького і російского. Зрєштую ціла польська праса ударає на сей консервативний «потрійний льоялізм» і зазиває в одушевлєних апострофах до участі в вічу, яке має дати доказ животности польского народа, заманіфєстувати єго надїю і стрємління до відбудовання Польщі та піднести засвідчєлого в тридержавнім льоялізмі, польского духа.

Однак найхарактеристичнішим в сій справі є відзив Dziennik-a polsko-go, найхарактеристичніший своєю вузкоглядністю і брудним єгоїзмом. Він побоює ся по трохи сего віча, а заразом бажає би єго судно звести на безпечний брід галицко-шляхоцких інтерєсів.

«Реакция проти тридержавної льояльности» — каже в послїднім числі — триюмфує на цілій лінії, а такою є насильною, що належить побоявати ся, щоби не понесла нас дальше, чим наказує народний інтерєс. Бо з природи річи за сильною реакцією іде також хвилєва безрадість. Колиб народного духа не душено систематично через десятки лїт, народне житє плинуло би знатно а спокійно тим руслом і не було би жаждних катаклїзмів. Нині старші плинуть в одну, молодші завертають в другу сторону, філі народного почуття привбули напрасно, немов би через десятки лїт десь під землею придавлені, нагло виступили на поверхню і мали залайти цілий край. Є житє, є рух, але куди їх скєрмувати? Одні кладуть ся сїх струї наопереки, другі намагають ся справити єї так, аби примїнева до новочасних услївів, стала позитивною для народа».

Дальше автор, виказуючи, що всякі ухвали і резолюції вшепольского віча для заборів під німецьким і російським панованєм не можуть мати виглядів на переведєнє, а противно викличуть тим острїйші репрєсали зі сторони тих правительств, доказує, що лише в Галичині таке віче має реальну підставу для обсягу своїх ухвал. Тому радить вістрє цілого сего вшепольского руху звернути сюда на Галичину «для охрони загрожоних кресуф». Неправда-ж, пишна льогіка!! Зразу констатує, що деінде Поляки не можуть ні чичиркнути, а прикінци зазиває, щоби сї угнетєні ратували польских Галичан, які вигрівають ся на сонци повної автономїчної свободи! І з тим брудним самолюбством каже автор дальше:

«Істнує цілий ряд справ, які обходять цілий польський загаль, а які можна одваж порішити тільки в Галичині. Такою є безперечно приміром справа Поляків, поселєних на Русі. Нині Русини лєвно голосять хрєстоностий похід против Поляків на Русі, а головнє против польских властитєлїв дїбр. Але нехай но такий польський шляхтич стане при виборах, як кандидат против Русина, а з певністю буде єго поборовати половина польської праси, а навіть може і вшепольської. Окружений інтригами, серед найтяжких економічних услївів Поляк на Русі, найбільших ворогів стрічає як-раз в польськїм таборі. Нехайже віче, коли має бути вшепольським, ухвалить, чи маємо звинувити сї «пляцуфкі» на Русі, а коли ні, то нехай під загрозою інфамії заборонить такі напасти і накаже безусловно підпирати себе взаїмно в «вальцє» проти Русинів. Не галицька се справа, але всепольська, бо іде о ратованє для Польщі цілої великої провінції. Таких справ є більше і єдино такі не виступають поза компетенцію віча, чи зборів делегатів польского народа в Галичині».

Як бачимо, тут Dziennik polski переписав всіх німецьких гакатистів, бо не лише матеріальних средств жадає для ведєня екстермінаційної борби з Русинами, але навіть політичних і моральних пересвідчєнь, бо жадає від того «народового ржонду», яким мають стати делегати, а відтак ексекутивні комітєти «вшепольского вєцу», щоби без огляду на характер і кваліфікації та політичні переконання польского кандидата на рускі мандати, зажадав від польської суспільности безусловного підпирання лише тому, що тим способом видре ся мандат Русинам, позбавить ся їх всякої репрєзентації і втрутить ся їх в челюсти політичної домовини.

І мимо такого звїрєства в системі політичного розбою, Поляки єще гнівають ся, коли прирівнувати їх до пруских гакатистів, та удають боязливих, що ось то Русини хочуть їх викинути за Сян. Петербурський «Краї» заміщує критику сеї системи, якої безсторонности не можуть заквєстїонувати навіть Поляки, а яка відкриває сьміло їх самолюбство в цілій гидоті морального заґнепаду.

Найповажніші і найбільше умірковані польські мужі стану і публіцисти — пише Краї — накликають до ревізії дотепєрїшних відносин до Русинів, до зїрвання з дотепєрїшною польскою «чулостковосцьон», до рішучої оборони польского «стану посєдання» і польских «ін-

тересуф народових» у східній Галичині. Як средства сеї оборони вказують розтїгненє контролю над рускими семінаріями і гімназіями, оснєвуванє латинських парохій у східній часті краю, костелів і семінарій, удержанє народної окремішности серед Мазурів, осїлих на сході, заведєнє польської фільварчної прислуги, вкінци дальшу колонїзацію руских повітів через посєлюванє на двірских парцєлях мазурів, які втворили би «польскі вал народови». Одан з соймових послїв жадає в «Czas-і» постанови засади, що польскі двірскі обшари можуть переходити лише в польскі руки (або жидівскі? — Ред.) і оснєванє окремої парцєляційно колонїзаційної інституції. Против закиду наслідования пруских методів наводять аргумент, що тут не ходить о видпранє Русинам землі, але лише о захованє тої, яка находить ся в польских руках, о задержанє «народового стану посєдання землі».

Так поставлена квестия перестає вже бути тісно галицькою, бо заґачує о засадничі методи поступованя в ріжконароднім краю. Тож лише на тім засадничім становищу бажаємо удержати наші уваги про неї.

Отже мимо всяких застережень, ціла вшепольська начєрєнена програма видає ся нам дуже близько спорідненою з теоріями, які нераз зобурєнєм ми чули при примїнюваню до Поляків з міністеріальних лавок в Берліні, які з глумом ми цитували з німецьких днєвників. Нема може рівности що-до істоти і способу поступованя, але є безуслївно кривість що-до засади і духа. І там говорять нам також про «оборону» землі, заселєної Поляками, але здобутої німецькою культурою; звїдтам то, а не звїдки інде запозичєно назви «стан посєдання» (Besitzstand). Припустїм, що на прускїм Шлезку, або і пр. австрійськїм оснєвано би інституцію, яка спроваджуєвала би з заґоуду колонїєтїв Німцїв на землі, які вже тепєр остають в руках Німцїв, та випишала польську службу з німецьких фільварків. Чи діяльність сеї інституції ми уважали би зовсім невинною і без агресивности супроти нашого «народового стану посєдання»? Чи ми уважали би слушним і справедливым заваз спровадваня дїбр з німецьких рук не лише більшим властитєлям, але і польським сєлянам? Коли би нині або завтра внесєно проєкт такого завазу до берлінського парламєнту, оправдано би єго без сумніву обороною «стану посєдання», а закиди польских послїв відпєрто би подїбно цитатами з «Czas-y» і «Przedświt-y» в рускій квестії.

Не ходить нам о «сєнтимєнталїзм» супроти Русинів, але о консєквєнцію наших власних політичних засад. Нам менше чим кому небудє пристойть учити ся від Прусаків політичної облуди і перфїдії. На питанє: яке має бути наше політичне становище супроти Русинів? — одна лише відповідь: таке, яке ми бажали би бачити в Прусах у відношеню до Поляків. Коли там маємо право жадати від держави не лише рівноправности і захованя наших народних прикмет, але і опїки для нашої народної культури, то і Русини мають право того самого домагати ся в Австрії. Коли се домаганє перестує легальні форми і конституції, коли допускають ся ексцєсів і авантур, коли до спілки із соціалїстами баламутять сїльський люд, маємо право боронити легальности, порядку і суспільного ладу. Але у виборі средств оборони мусимо бути вибірчиві. Ми не повинні допускати до себе

націоналістичної заради, не можемо виступати заціпно під суспільно національним зглядом.

Позитивної програми задля розв'язки руско-української квестиї ми не можемо тут начертати. Галичина сама мусить витворити її і перевести. Однак нам трудно оперти ся вражію, що в пошукуванню сеї програми не потрафлено доселі на властиву точку. Ані борба, ані уступки, роблені дотепер Русинам на політичній полі, не посунули сеї розв'язки ані на один крок, радше, віддалили її. Політика, се гра без кінця, в якій не рахує ся і не цінять ся здобутків вже осягнених, в якій бажання ростуть в міру їх заспокоювання. А Галичина, на жаль, не лише в рускій квестиї намагає ся розв'язати суспільні проблеми на почві чисто політичній. *Розполітизоване і переполітизоване Галичини — се недуга, яка не дозволяє їй зібрати всієї сил до культурної праці. Загальний шал націоналізму, який пийн огортає всі люди Європи, найшов тут незвичайно пригожу почву і зліхав квестиї культури на далекий плян. Перед забігами о піднесенє плodu житя, о побільшенє молодности коров, о будову фабрик, о розвій торгівлі, о здоровлє населєня, о зріст справдішної просвьіти і цивілізації, ідуть тут забіги о посольські мандати, о народові віча, о торжественні обходи, о заціпленє людюи того самого духа політичної незгоди, який править і марнує сили інтелігентних верств суспільности.* Керманічі опії, замість досліджувати цивілізаційні потреби краю і обдумувати способи для їх заспокоєня, цензурують і іспитують ближних, або самі складають безнастанні іспити з дешевого, конвенціонального патріотизму.

Щож дивного, що коли нечаяно перед нами, чи на заході, чи на сході краю, виросте мара людюого руху, або иньша вєпокояча суспільна криза, не мають в своїй антиці иньшого ліку, крім взаїмних обвинєнь або бісмарківських видумок.

Щоби дати всесторонній образ настрою польської праси супротив вишепольского «вєцу і духа», який тепер домінує над усіма иньшими квестиями в Галичині, наведемо єще голос соціалістичного *Naprzodu* про золочівське «віче з хататнею», яке закроєно на більшу скалю для випробування своїх сил і для приміру для иньших віч сего рода:

«П. Францішок Ксаверій Слопецький предвидів, що вибір «регіментаржа» польского кола, п. Аполінара Яворского, не завісїгда дасть ся перевести при помочи «*zaufanych ludzi*» і поспішаючого годивника. Отже прийшов до перєсвідчєня, що треба ужити ще иньших способів. Кинув ся отже горячково до «народової праці на *kresach*», до «підношеня польского духа» серед польского селянства, розсїяного по рускій часті краю. Але п. Слопецький не винайшов пороку, ані нїякої нової методи. Давна метода дістала тільки нову етикету. Іменно се «підношенє польского духа» має відбути ся старим, випробованим способом: горівкою і ковбасою. Ті нехибні средства старої дати звуть ся тепер «підношенєм польского духа». Може й справедливо, бо спїритус значать по латиньски «дух», колиж єго підкрїпить ся ковбасою, ще й «польскою», то може означати «польского духа».

«Ось-так виглядає «народова праця» польских «патріотів» на Руси, що змагає до скорумпованя польских кольонїстів горівкою, до зробленя з них обшарницких преторіянтів, до здруленя їх в моральне багно страйкового хруївства, щоби тільки забезпечити кишєні «ясно вельможних» від підвисшеня робітничої плати. *Divide et impera!* Отже знімає ся запалити пожар національної ненависти між хлопом польским і руским, щоби над жручими ся тим лекше панувати. І до сеї «народової акції» покликали обшарники і ц. к. комісарів і ц. к. надпоборців, що всі разом будуть «ратувати польскість» в східній Галичині...

«А так звана «демократична» і «людова» польська праса підпомагає роботу тих Слопецьких і иньших тим подібних Калиневичів. Констатуємо, що нї одна польська часопись, крім *Naprzodu* не помістили нї найменшої згадки про лист Слопецького, котрого фотографічну знимку подає «Дїло». «Радикальна» і «людова» польська пра-

са» удає, що не видить, якими то способами і заля яких цілій «ратує ся польскість» на Руси».

Д о п и с ь.

3 Самбора.

В хвилі, коли нарід напружає всі сили, аби вибороти собі лучшу долю, являє ся звя мо-сквофілства, яко пєкучий боляк, що причєпивши ся реп'яком до здорового організму, сєє єго соки. Гляньмо сьміло сїй язві в очі і розкрїймо причини єї зросту, а добачимо, що вина лежить і в нас самих, в нашій добродушности а може отупіню, що рівнодушним або лише добродушним оком глядімо на прояви зради народної. Коли другий нарід кожду таку одиницю, кождий гурток п'ятнує заслуженим знаменем, ми наче не відчуваємо сего і позволяємо розростись, так що опісля частину своєї енергії віддавати мусимо на нищенє єї, а місцями і на добре позволимо розростись бурянцви, котрого насїє борше розсїєсь, чим здоровє зерно.

Сєго року Самбір в верєсєні став місцем, в котрім згуртували ся всі витвори сєї гнилі.

Бачили ми там збори «Ризниці», при котрій гурток галапасів, корїстаючи з нашої дотеперішної податливости і добродушности, зміг виперти при помочи штучок народний елемент, усунутись від єго контролю. Бачили ми там домородні видьвіти, що посунули ся до сєго стєпеня, що вказали нам дєрві устами о. Козанєвича, декана, члена ради шкільної окружної, ради повітової і т. д. Зрозуміти чєй тепер можемо, скілько гадючої їди криє ся у внутрі тих одиниць, котрі без жадної відвічальности бушували дотепер в повіті, а ми рівнодушно на се гляділи, додаючи тим лише відваги.

Хто штучками заздєлєгїдє заєвнєє більшість, а вибори для ока переводити бажєє, перєвівши поперед номїнацію членів дирекції і совїта, сєй ввєдить роздор, сєй причиною роздратованя, сєго нап'ятувати ся повинно яко шкідника товариства і таких усунути. Наколи в товаристві, призначєнім для цілого народу, горєтка бажєє накинати свою волю цілости, сє як-раз надаєсь до направі і усунєня. Двацїть-п'ятилітній ювілей ієтнованя філії тов. Качковського получений з «годинним собранієм» центрального товариства, стягнув до Самбора самі чїчки з цілого краю і з далекої Вєні, а обхїд і збори сє фаєрвєрк, по котрім лишилось много диму. Ювілей, сє прибїтє таблиці на старій, підмазаній рудері, в котрій мешкав небіщак Качковский і удекорованє почетними членами трєх самбірских єнералів, котрим просвьїта людю знана хїба з назви, за те вишколені они в иньшій майстерстві, на котрім зуби зїли, сє в безмєжній ненависти до українцѳ і в вишукуваню способів накинєня ся на них. Наколи філія сєго товариства положила собі за дїль сє діло, то ювілей був справді заслужений, а дальша поювілейна кєртична робота є як-раз доказом, що закалились ще більше в своїм майстерстві.

Хвалїм ся кумцю самі, коли люди не хотять. Оттакє вийшло з годинним собранієм. «Галїчанїн» та єго приклонники можуть шумними описами, прибїльшуванєм числа зібраних та ще другими видумками туманити віруючих, однак для безсторонного глядача, хотїй мав сє бути сам цвїт, збори сї подобали на похоронну паннахїду, серед котрої видобував ся зойк названих синїв, наріканє на передчасну загибїль, вишукуванє виновників, а що гірше, що сєму приглядало ся і прислухувало ся чималє число цікавих, а навіть немало було пейсатих та, о горє, великє число українцѳ. Премахнув ся гєспадїн дописуватєль «Галїчанїна» що-до числа, але то менше. Цїлі збори крім виучєних деклямацій прозових селянки і селянина та ще кількох коротєньких промов, сє одна борба о провід товариства, котра вказала на пуканє боляка і вказала так ярко задушевнї бажєня бушуючих в тїм товаристві напрямів, що навіть отуманєні прибунї сєлянє пізнали, що тут не розходить ся о просвьїту.

Цїла сила сєго товариства, зібрана в одній комнаті, дала доказ, до чого доходить ся нехтованєм свого рідного слова, топтанєм народних

святотїи а гонєнєм за чужим. Показала, що сила їх лежить в негачїї, в накинєваню ся на правдивий поступ і чєсну працю, а не виявила крім роздору самого нїчо путнього. Хотїй як безмїчна она, чи вільно нам придивлять ся дальше з заложєними руками, чи вільно постоїчки глядіти, як яничари безкарно накинєють ся на нас?

Над сїм повинні призадуматись і народовці з Самбора і околиці, бо думаємо, що вжє доєить сїх помий, які на них виляли, а тепер підбадьорєні ювілеями і «годинними собранїями» лити не перестануть. Може сє протверєзить ще деяких добродушних!

З бразилїйської України.

Говорите дальше про сєбє п. Петрицький, — кінчить п. Квєсницький — як про невиннє ягня через уста Іванкова, який пише: «Що мене називають радикалом тому, що читаю «Свободу», але чому називають новоприбуншого лікаря Сєфана Петрицького атеїстом і радикалом, коли він не мав нагоди показати свою фарбу»? Перєдовсїм «Свобода» боронить Русинів і під релїгїйним зглядом в цілій Амєриці і я не чув, щоби когєсь за сє називано радикалом, що єї читає. А що-до сєї «фарби» п. Петрицького, то она може джєє не добре зафарбувати тутєшні рускі відносини. Лежить як-раз передомною відозва(?) п. Петрицького до руских кольонїстів в полуднєвій Амєриці. *Ex abundantia cordis, os loquitur.*

Називаючи їх найкрасшими цвїтками, відірваними від старого пня, каже, що прийшли сюди ширити «правди всєлюдєкої, правди Божука». То аж в сїм краю, оселі найскрайніших течій прийшли шукати правди Божої, якої їм там, в старім краю не дав навіть стілько гєні-яльних людїй посїдаючи, рускій клир?! Решти сєї відозви я прямо не хочу тикати, щоби мене не стрїтили якісь завиди, але пам'ятайте п. докторє, що тут не полє для народних супєрєчок. Пам'ятайте, що коли Русини виробили для сєбє признаєє у иньших (пр. читайтє «*Diario da Tarde*» статю п. Paula de Assumpcao, по звиджєє Прудєнтополїса) то лише працєю, не вмішуванєм ся до нїчого і відрубним заховуванєм свого обряда: Пам'ятайте, що замордований кольонїст Нарєвач на Рїо Клярѳ, був жєртвою повставшої там якоїсь партії. Я мав би в тїм згляді єще богато писати, але мушу кінчити.

Чи може розсудний чоловік, приїхавши сю-да, не пізнавши відносин, починати кирилю? Кождий скажє, що такому бракує платїї клєпки. Мені прикро, що мушу сє писати. Алє чи не за-болять там рускі сєрця в старім краю і в північній Амєриці, коли прочитають статю про якісь тут незгоди? Чи не заболять сєрця оо. Кизими, Мартинюка і Михияка, які щиро тут працюючи, дізнали такої подяки?

Панє Петрицький! Не берїть мені за злє: я не виступаю проти вас, але проти ваших поглядів та ідєй, бо они були-б пагубні. *Віддайте сєму тут людюи тих 1200 корон, які на вас зібтали в Галичині.* Таж сє по части люд збирив для людю. Нєхай они тим сплатять довг за каплицю тут в Курїтибі, нєхай скінчать на Жангаді — нєхай пізнають, що їм брати прийшли з помочию. *Дай їм книжки (лише не лижі), нєхай читають, а сам їди в край.* Іди, побач сєй люд руский, почорнілий від праці на далеких кольонїях Рїо Клярѳ, двигаючи на плєчах гірко здобуті плоди, мандруючий карколомними стєжками по кілько миль, щоби за них вимінити дорогу одєжу. Іди, побач тих Русинів на Люєнї, як стїнають вікові дєрєва, корчють відвічні ліси з ножем і пістолєю за поясом, бо там дєсь в гуцаку сидить дикий Ботокуд зі стрїлою. Іди, побач сєю оєславєну, зрошену кровію невинних руских кольонїстів Жангаду. Зїж їх кукурузьяного хлїба, несолєного фіжону (чорної фасолї). Коли дє в лісах стрїтиши громадку людїи з пилами і сокирами, як мандрують по кількадесят миль пішки за зарїбком. Знай, що сє Русини. Вилїзь на кольонїю Санта Марїа за Порто У-нїю, видрапай ся на рачках на кольонїю Санта Жуан, недалєко Морєту, а тоді скажєш: «*hic Rhodus, hic salta!*» (Тєпер Грицю...)

Курїтиба, 16. сєрпня 1902.

НОВИНИ.

— Календар. В середу: гр.-кат. Евменія еп.; рим.-кат. Ремісія. В четвер: гр.-кат. Трофима; рим.-кат. Леодегара.

— Памятайте, Братя, на місію до Канади!

— Від Адміністрації. Прасимо наших ВП. Передплатників, відновити як найскорше передплату і вирівнати залежності, бо на кредит рішучо не будемо посилати часописи.

— Концерт в Станиславові. Старанем тов. «Станиславський Боян» відбуде ся в Станиславові в великій сали тов. ім. Монюшка ві вторник дня 7. н. ст. жовтня 1902. р. *композиторський концерт Дениса Січинського* при співучасті повної оркестри військової 24. п. піхоти під управою капельмайстра п. F. Soutschek-a. — Програма: Часть I. 1) L. v. Beethoven: Увертюра до опери «Egmont», відіграє повна оркестра 24. п. п.; — 2) Д. Січинський: «Дніпро реве», хор мішаний і басове сольо в супроводі повної оркестри військової, відіспіває хор «Станиславського Бояна»; — 3) Д. Січинський: а) «Кілько дум ту переснилось» — і б) «Не співайте мені сеї пісні», сопранове сольо в супроводі фортепіану, відіспіває п. Ст. Чорненькіна (учениця проф. п. з Острівських-Грибінської); — 4) Д. Січинський: «Даремне пісню!» мужеський хор «a capella», відіспіває хор «Стан. Бояна»; — 5) Ch. Beriot: «Adagio» і «Finale» з «9-го Концерту», відіграє на скрипці капельмайстер 24. п. піх. п. F. Soutschek в супроводі оркестри. — Часть II. 6) F. Smetana: Увертюра до опери «Prodana nevesta», відіграє повна оркестра 24. п. п.; — 7) Д. Січинський: «Пісню мою!» мішаний хор «a capella», відіспіває хор «Стан. Бояна»; — 8) Д. Січинський: а) «У гаю гаю...» — і б) «Як почувеш в ночі...», тенорове сольо в супроводі фортепіану, відіспіває о. К.; — 9) Д. Січинський: «Коби!», мужеський сольовий квартет, відіспівають пп. К., Л., І. і С.; — 10) Д. Січинський: «Лічу в неволі...», мішані хори, мужеські і тенорове сольо, відіспіває хор «Стан. Бояна» в супроводі повної оркестри 24. п. п. — Ціни місць: Льожа ч. I і X по 12 К, прочі по 10 К, фотелі по 3 К, на бальконі по 2 К, крисло першого по 2 К, другого по 1 К 50 сот., треторядне 1 К 20 сот., партер 1 К, для селян, учеників і військових 50 сот., галерія 30 сот. Початок точно о 7. год. вечером. Більш можна дістати в торговлі Вп. Стахевича, а в день концерту від 6. год. вечером почавши при касі. — По концерті відбуде ся в кімнатах «Рускої Бесіди» ул. Собіського ч. 28 (давнє військовоє касино) *вечерок з танцями* при звуках військової оркестри. — Стрій вечерковий. — Вступ (за показанем запрошення, котрі рівночасно розсилають ся) 1 К від особи, а хто би запрошення не дістав, зволить зголоситись усно або листовно до Виділу «Станиславського Бояна» в кімнатах товариства при ул. Собіського ч. 28. — За Виділ «Станиславського Бояна»: *Стеблецький*, голова, *Якубович*, дрігінт.

— До всіх Товаришів Академіків і Абитуриєнтів. Усіх інформацій що до вписів на університет уділяє ся що дня в кімнатах «Січи». Пропит ся Товаришів, щоб у власнім інтересі туди зголушували ся. — *Українсько-руська молодіж.*

— «Галицькі вибори» стали вже широко звісні не лише в границях Австрії, але далеко поза її межами. В який спосіб переводять в Галичині вибори, свідчить лист, з якого фотографічну знімку помістили оподішнє «Діло». Лист писаний п. Францішком Ксаверим Словенським, ц. в. офіціалом намісництва, приділенням як комісар до староства в Золочеві, а адресований до п. Василя Домбровського, народного учителя в Гарбузові, золочівського повіта, звучить:

Złoczów 15/8 1901.

Szanowny Panie!

Wybory w Harbuzowie odbędą się w sobotę 17 o godz. [...] 10 rano. Proszę zebrać zaufanych i niech czekają blisko urzędu gminnego [...] reszta ludności może wyjdzie w pole [...] ogłoszenie o wyborach nie przybijać [...] mieć gotowe i dopiero w ostatniej chwili przybić. Na drogę z Złoczowa prowadzącą, proszę wysłać kogoś bardzo ufanego [zaufanego] aby mnie sprowadził wprost do urzędu gminnego [...] bym niepotrzebuwał błąkać się po wsi i wypytować o urząd gminny. Wójt z ludźmi zaufanymi niech czeka na mnie.

Pan Starosta wyraził nadzieję, że Pan dołoży wszelkich starań [...] aby wybory w Harbuzowie dobrze wypadły [...] proszę więc wszystko zrobić [...] co możliwe [...] działać bardzo ostrożnie [...] spodziewam się [...] że będę mógł o czynności Pana zdać dobrą relację panu Staroście.

Łączę wyrazy życzliwości
Słonecki.

— Іменования. Міністер просвіти іменував екзамінаторами при лікарських ригорозах на львівському університеті: правительственным комісарем радника двора д-ра Йос. Меруновича, заступником санітарного інспектора д-ра Йос. Баржицького; співекзамінатором для другого ригороза члена саніт. ради д-ра Ем. Мерчинського, заступником проф. д-ра Стан. Бондзинського; співекзамінатором для третього ригороза проф. д-ра Волод. Лукасевича, заступником доцента д-ра Гіа. Шрама.

Дальше міністер просвіти іменував для фармацевтичних іспитів на львівському університеті: для вступного іспиту: екзамінатором з фізики проф. д-ра Ігн. Закшевського, з ботаніки проф. д-ра Теоф. Цесельського, з загальної хемії проф. д-ра Брон. Радзішевського; при фармацевтичній правительств. ригорозі комісарем д-ра Йосифа Меруновича, заступником д-ра Йосифа Бажицького; екзамінатором з загальної і фармацевтичної хемії д-ра Брон. Радзішевського, з фармакогнозії проф. д-ра Вяч. Соверанського; екзамінатором антикаря Якова Поратинського; заступником Кароля Склепинського.

— Мазурські робітники в Галицях дали ся в знаки тамошньому дідичові, так що ледви буде мати охоту ще коли спроваджувати Мазурів. Мазури прибули на роботу під сими умовами: Дідич має: 1) покрити всі видатки на їх подорож там і з повертом, 2) примістити їх в порядних хатах і дати кожному окрему постіль, 3) що дня має дати кожному літру молока а на обід м'ясо і здоровий хліб і 4) 22 К місячно для мушчини і 18 К для жінчини. Коли Мазури приїхали і увиділи, що дідич не може без них обійти ся, робили так, щоб на око виглядало, що роблять. На роботу виходили пізно, на полудне віддихали по кілька годин і вечером кінчали роботу перед заходом сонця. Если дідич дав їм лихий обід, то на другий день починали они роботу около полудня. Лучило ся так, що вечером доставлено їм нездорову вечеру, они сю вечеру відкинули, а дідич мусів розпорядити, щоб їм приготовлено свіжу вечеру. Крім сего дідич мав такеже немало біди з військом, котре спровадав для охорони мазурських робітників. Улани брали без дозволу для коний конюшину з панських стогів, бо впрічм в селі не можна єї було нігде дістати.

— Личні вісти. Намісник гр. Півніський виїхав вчора на кількднівний лови в горах.

— П. Льонгина Цегельського, сотрудника «Діла» випустили вже зі слідчої в'язниці в Золочеві. Карне слідство проти него веде ся далше.

— Зміна розкладу їзди. З днем 1. жовтня с. р. змінє ся рух поїздів на державних залізницях.

— Поворот Поляків з Америки. Пос. Стапінський виїхав ся — як доносить Przujaściel ludu — до Америки і поверне при кінці грудня с. р. Метою его подорожі є: зорганізувати бюро праці для Поляків в Америці, що приїдуть там на роботу, і намовляти тих Поляків до повороту до Галичини, що поселили ся постійно в Америці і заробили вже тільки грошей, що можуть набути собі господарство. Видно, що західно-галицькі Мазури не дуже рвуть ся на «всходне крес», отже давай спроваджувати Поляків у східну Галичину аж з Америки.

— Еміль Золя н. жис. З Парижа насуїла нині вість, що найславніший з сучасних французьких писателів, Еміль Золя, загорів на смерть вчорашньої ночі. Золя з женою повернув позавчера з села і замешкав в своїм домі при ул. Бруксельській. Вечером напалено в печі в спальні Золя і они по вечері, яку їла також служба, пішли на супочок. Другого дня о 10. год. рано служба зачукала до дверей, але ніхто не відзивав ся. То і отворено двері. В кімнаті було чути тяжкий загар. На долівці лежав Золя так, що ноги свочивали на ліжку. На другім ліжку лежала его жена з малими слідами життя. Золя був мертвий і поміч лікарів на нічо не адала ся. Его жену завезено до шпиталю, де їй доси не прийшла ще до свідомости. Вість про смерть Золя розійшла ся в Парижі аж о 2. год. пополудні і викликала велику сензацію.

Одна з націоналістичних часописей пише, що Золя допустив ся самоубійства в наслідок родинних незгод. Однак ся вістка, як доносять инші часописи, не має найменшої основи.

Еміль Золя родив ся в 1840. р. в Парижі і був сином італійського інженера Франца Золя. Нуки побрав в ліцею Ст. Льоа в Парижі. Будучи довгий час в книгарні Гашета яко референт дивенікарський, навязав зносини з парискою прасою і почав дописувати до кількох часописей. Від 1870. р. був недовгий час підиректором в Кастель Сарацен і тоді почав писати свої перші романи і повісти, які небагом звдали єму імя першого французького повістписателя.

— Обманця Стан. Корвіна Сарнецького засудив трибунал у Відні на 15 місяців тяжкої в'язниці. Сарнецький зголосив відклик.

— Двірські обшари Пациків і Загвізде, в станиславському повіті, набув від п. Меч. Брижницького гр. Адам Тарновський за 820.000 К.

— З Харкова доносять: З усіх селян, що збунтували ся оа весі сего року против пачів-промишників, заарештовано 1029 людей. Протав всіх тих селян відбудуть ся карні процеси. Всіх процесів буде 71, бо стільки «розібрано» селянами окремих панських дворів. 41 процесів (поверх

600 людей) буде судити харківська судова палата а 30 процесів (поверх 400 людей) київська судова палата. Перший такий процес відбуде ся 16. вересня (старого стилю) с. р. у малім повітовім місті Валках, а не в Харкові, бо губернатор Оболенський налякав правительство, що коли суд буде у Харкові, то повстане не минуче. Через те ні один процес не буде у Харкові, а будуть ті процеси у Валках, Полтаві і Константинограді.

— Основне рішення найвишого трибуналу. Офіційний судовий в Чорткові Стефан Анкевич спроневерив був свого часу зібрані з кар гроші, що призначені на фонд убогих. Коли дефравдацію викрили, Анкевича арештували і поставили перед суд, але присяжні 7 голосами против 5 увільнили его від вини, прийшовши до переконання, що він допустив ся сироневіреня з голоду і нужди, в якій він і его родина тоді находили ся. Анк. вича в дорозі дисциплінарний відправлений зі служби. Тоді виділ ради повітової в Чорткові заізвав скарб державний через адвоката д-ра Грабовського о заплачене суми 4693 К яко відшкодоване для повітової каси убогих. Суд апеляційний у Львові готов був погодити сю справу в дорозі угодовій і предкладав суму 1000 К. Угода однак розбила ся і суд апеляційний у Львові відкинув д-ра Грабовського о відшкодоване в сумі 4693 К. Против тої ухвали відкликав ся др. Грабовський до найвишого трибуналу, котрий під проводом президента сенату Уле признав, що заплавана сума належить ся фондови убогих і скарб державний мусить виплатити 4693 К.

— Поїзд і вихор. З Н. Йорку доносять: Коли особовий поїзд залізниць «Чикаго et Нортвестерн» перебігав оноді коло Меріден, Вис, звів ся вихор і наче легоньке перо вирвав его з шин. Двох подорожних погбило на місці, а багато осіб потовкло ся.

Посмертні оповістки.

Климентина з Темницьких Лепка, жена ц. к. професора гімн. о. Николая Лепкого, упокоїла ся дня 26. вересня. Похорони відбули ся в неділю. В. е. п.!

Наука, штука, література.

Львівська Фільгармонія.

Третій концерт «Льв. Фільгармонії» познакомив нас з двома світовими артистами: з скрипкарем чеським Ярославом Коцианом і з оперовим баритоністом М. Санмарко. Оба виявляли ся з концертової програми знаменито. Молоденький Коциан має за собою скінчену техніку скрипкарську. Хроматичні скалі, легата, етаката, арпеджіа, фляжеолети потріпні, пічіката, помпани з аго, подвійні і потріпні браня і всякі инші штуки і штучки скрипкарські — все те є дрібничкою для сего артиста, — а на сій скінченій техніці будує Коциан тон, котрий пливе повно, говорить, виявляє душу артиста і мисль авторську. Коциан робить велике вражінє як на зритель так і на слухача. Амфітеатр був дуже мило тронутий гладкостію гри, чистотою тонів, їх глибочістю і легкостію подужання всяких трудностей. Мельодія лила ся. Опіскам не було кінця, а артист, добавками до програми, розкрив широко і всесторонно свій талан у всякім напрямі. В концерті Ернста співала его скрипка, в Паганініного «God save de king» (імні англійським) був артист дійсним Паганінім.

Санмарко, артист баритон опери медіоляньської, заяв і одушевив вибагливу публіку повним, сильним, металевим, рівним а притім гнучким і тенлам голосом о дуже простотій скалі (до G). Декламація, фразованє і вокалізація — скінчені. І его викликувала аудиторія безперестанно і він додавав до програми нові продукції на те, щоб наново всіх одушевити.

В оркестральній часті помічено Монюшка увертюру до «Hrabin», Сметани симфонічну поему «Велтава», Ліста «угорську рансодію» (2) і Вагнера увертюру до «Meistersänger von Nürnberg». Оркестральна часть була проте добре і всесторонно заступлена і подала музикам нагоду до слідження поступу в інструментації. У Монюшка залпцала ся простота і ясність інструментації у Сметани лагідний але повний ефектів малюнок рідної ріки, поверх котрої звеніла безнастанно чеська пісня; угорська рансодія відзначалась оригінальною угорською ритмікою і огнем, а Вагнер в своїй увертурі імцонував силою, котра — між нами сказавши — подекуди була надмірно і брутальною. Динаміка і поліфонія побидали

